

Datum: 17.09.2026

Medij: Radar

Rubrika Ekonomija na radaru

Autori: Zoran Radovanović

Teme: Koridor 10

Napomena:

Površina: 902

Naslov: Veštačka inteligencija sa lokalnog smetlišta

Strana: 46,47

Ekonomija na radaru

DRŽAVNI DATA CENTAR U KRAGUJEVCU PORED DEPONIJE
KOJA VEĆ 58 GODINA RADI BEZ UPOTREBNE DOZVOLE

Veštačka inteligencija sa lokalnog smetlišta

Gradskom smetlištu zbog prisustva metana u brdu smeća na površini od čak 15 hektara, stalno pretila opasnost od požara i eksplozija, a od Državnog data centra i Inovacionog distrikta, kao njegove treće faze, udaljeno je samo oko 150 metara. Pa šta

Zoran Radovanović

PRVI OBJEKAT INOVACIONOG

distrikta u Kragujevcu u okviru treće faze izgradnje i razvoja Državnog data centra (DDC), trebalo bi, bar po zvaničnim najavama, da bude otvoren do 20. septembra. Izgradnja tog, kako ga nadležni karakterišu, jedinstvenog kompleksa informacionih, inovativnih, kreativnih i digitalnih industrija u jugoistočnoj Evropi počela je krajem februara 2024.

Kompleks sa devet objekata, ukupne površine 85.000 kvadratnih metara, prostiraće se na lokaciji od četiri i po hektara, pored samog Data centra. Činiće ga Naučno-tehnološki park, Nacionalni centar za informacionu bezbednost, centri i laboratorije za veštačku inteligenciju, robotiku i pametne gradove, biznis inkubatori i startapi. Oko 186 miliona evra, koliko je procenjena vrednost te investicije, obećala je država u okviru projekta „Skok u budućnost – Srbija 2027“, ali to ne znači da će ceo kompleks biti završen do godine. Naprotiv, gradi se u fazama, a još se ne zna kada će da bude okončana poslednja.

Ono što se zna jeste da se objekat koji bi uskoro trebalo da bude otvoren prostire na oko 4.700 kvadrata i da je u njegovu izgradnju i opremanje uloženo oko 20 miliona evra. Uz to, najavljuje se da će drugi objekat biti otvoren početkom naredne godine, a da će ovog meseca biti položen i kamen temeljac za treću zgradu tog kompleksa. Vlast se već pohvalila da će usluge i prostor Inovacionog distrikta koristiti i globalni IT tehnološki giganti, poput Orakla, Palo Alto networksa i Hanejeve, sa kojima su ugovori već parafirani, kao i brojne strane i domaće kompanije koje svoje podatke već čuvaju u susednom DDT-u, koji je u

ZORAN RADOVANOVIĆ

probni rad pušten 18. decembra 2020. Data centar, kako je tada rečeno, izgrađen je radi bezbednog čuvanja podataka državnih organa, lokalnih samouprava i komercijalnih korisnika. Izgrađen je na parceli površine četiri hektara, ima dva objekta od 14.000 kvadratnih metara, sa predviđenom instalisanom snagom od 14 megavata i kapacitetom od 1.080 „rek“ ormara. Prvi superkompjuter kupljen je 2021, drugi 30. aprila ove godine, a treći bi iz Francuske trebalo da stigne do kraja 2026.

Direktor vladine Kancelarije za informacionu tehnologiju i eUpravu Mihailo Jovanović tvrdi da Kragujevac sa Data centrom i Inovacionim distriktom postaje srpska „Silicijumska dolina“. S druge strane, deo stručne javnosti upozorava da su data centri enormni potrošači struje, pa i vode, da je zbog toga njihov doprinos razvoju zajednice prilično diskutabilan, pa i problematičan i da bi ubrzani razvoj veštačke inteligencije i klad servisa mogao ozbiljno da optereći domaći elektroenergetski sistem, koji je ove

Datum: 17.09.2026

Medij: Radar

Rubrika Ekonomija na radaru

Autori: Zoran Radovanović

Teme: Koridor 10

Napomena:

Površina: 902

Naslov: Veštačka inteligencija sa lokalnog smetlišta

Strana: 46,47

godine, do 14. septembra već potrošio 225,5 miliona evra za uvoz struje, da bi podmirio potrebe domaćih potrošača.

„Državni data centar u Kragujevcu raspolaže instalisanom snagom od oko 14 megavata i kada bi radio punim kapacitetom tokom cele godine, trošio bi približno 123 gigavat-sata, što je trenutno oko 0,34 odsto ukupne proizvodnje električne energije u Srbiji. Ako DDC dostigne 40 megavata, godišnja potrošnja skočila bi na oko 350 gigavat-sati, dok bi pri maksimalnom kapacitetu od 56 megavata trošio gotovo 500 gigavat-sati godišnje. To bi značilo da jedan data centar koristi između jedan i 1,4 odsto ukupne domaće proizvodnje struje“, objasnio je Branimir N. Grgur, profesor Tehnološko-metalurškog fakulteta za *Biznis.rs*.

Pritom, ceo Kragujevac bez data centra troši između 400 i 550 gigavat-sati električne energije godišnje. Sadašnji data centar od 14 megavata već je povećao potrošnju struje za četvrtinu, a ukoliko bi se njegova instalisana snaga proširila na 56 megavata, sam bi trošio struje kao i svi ostali potrošači u Kragujevcu zajedno. Osim energetskog opterećenja, veliki data centri stvaraju i značajne toplotne efekte u lokalnim sredinama, ukazuje Grgur.

Radar se tim povodom obratio direktoru Državnog data centra Danilu Saviću, da čuje njegov komentar na tvrdnje o prekomernoj potrošnji električne energije. Uprkos nagoveštajima da će Savić ili neko od njegovih saradnika prokomentarisati te tvrdnje, odgovori iz DDC-a nisu stigli do slanja ovog broja u štampu. Krajem aprila, doduše, kad su pored novog superkomputera i modula tri i četiri u rad pušteni i novosagrađeni solarni paneli, poručeno je da će oni doprineti uštedi električne energije, ali nije precizirano u kojoj meri.

Mihailo Jovanović tvrdi da se toplotna energija koja se oslobađa intenzivnim radom servera i računarske opreme već koristi za zagrevanje administrativnog dela Data centra i da je u toku izrada projekta da se višak toplotne energije preusmeri sistemu daljinskog grejanja Kragujevca. Koliko je ovo deo propagande režima, a koliko skora realnost, pokazaće vreme.

Uoči početka izgradnje DDT-a pre sedam godina javnosti je saopšteno da je marginalizovani i u zapećak šutnuti centar Šumadije, izabran za realizaciju tog projekta, jer je „ispunio najviše kriterijume za izgradnju data centra“. Pritom je najbliži auto-put Kragujevcu Koridor 10, koji je udaljen svih 25 kilometara, dok su DDT-u mnogo bliži Zastava oružje, fabrika vojnih borbenih vozila Zastava TERVO, Tehničko-remontni zavod Medna i drugi pogoni namenske proizvodnje. Najgore od svega je što se DDT i Inovacioni distrikt praktično naslanjaju na najveće i potencijalno najopasnije „hemijsko postrojenje“ u Šumadi-

ji, na nesanitarnu gradsku deponiju u naselju Jovanovac. Ovo gradsko smetlište od nastanka, davne 1968, radi bez upotrebne dozvole i svaki čas na njemu, posebno u letnjim mesecima, izbijaju požari. Poslednji put, 7. avgusta gorelo je čak 70 ari dubrišta, a požar su, prema izveštajima lokalnih medija, gasile sve raspoložive snage vatrogasaca, bageri i kamioni JKP Šumadija i privatne firme Korman put. Smetlište, kojem, zbog prisustva metana u brdu smeća na površini od čak 15 hektara, konstantno pretilo opasnost od eksplozije, od Data centra i Inovacionog distrikta udaljeno je oko 150 metara.

Radar se i tim povodom obratio menadžmentu Državnog data centra, sa pitanjima da li imaju saznanja da bi deponija u Jovanovcu trebalo da bude izmeštena na drugu lokaciju, ali odgovora nije bilo. Da li zbog toga što menadžmentu i zaposlenima u Data centru ne smetaju pogled i miomiris sa „deponije“, kao ni opasnost od požara i, daleko bilo, potencijalne eksplozije metana, ili iz nekog drugog razloga, ne zna se.

Glavni urednik nedeljnika *Kragujevačke novine* Miroslav Jovanović, koji se godinama bavi ovom temom, za *Radar* kaže da Kragujevac nikada nije imao uređenu deponiju komunalnog otpada. Za te namene još od daleke 1968. služi polje na kraju grada, pored puta za selo Jovanovac, gde je na leđinu, bez ikakve sanitarne zaštite, počelo da se odvozi smeće iz grada. Zato je, prema njegovim rečima, od početka imalo tretman običnog dubrišta ili smetlišta, a ne prave deponije.

To potvrđuje i činjenica da nikada, od 1968, kad je počela da se formira, do danas nije dobila upotrebnu dozvolu. Iako je Kragujevac, u međuvremenu, demografski dva puta veći nego krajem 60-ih, a prostorno se još više proširio, pa se na nekoliko stotina metara od Data centra i Inovacionog distrikta, oko nove Palate pravde, formira novi gradski centar, deponija u Jovanovcu i dalje ima tretman smetlišta, koje će tu, po svemu sudeći, biti bar još neko vreme.

Miroslav Jovanović podseća i da je predsednik Srbije Aleksandar Vučić još 2020. najavio da će Kragujevac i Niš, u okviru srpsko-kineskog projekta „Čista Srbija“, dobiti moderne regionalne deponije, i to do Svetog Nikole, odnosno 19. decembra 2021. Od toga, naravno, nije bilo ništa.

U Kragujevcu bi nova regionalna deponija, na osnovu zvanične inicijative stare pune četiri decenije, trebalo da se izgradi na lokaciji Vitlište, u dolini između brda na tromedi sela Korman, Maršić i Gornje Komarice. Nije malo onih koji sa neskrivenom dozom ironije zaključuju da će Kragujevčani morati da čekaju da im modernu deponiju izgrade roboti proizvedeni u kompleksu koji čine Državni data centar i Inovacioni distrikt. ■

Ako bi se instalisana snaga Državnog data centra sa sadašnjih 14 povećala na planiranih 56 megavata, on sam bi godišnje trošio struje kao i svi ostali potrošači u Kragujevcu zajedno
Branimir Grgur

